

УДК 378.091.011-051:793.3]:165.242.1
 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/28.208818>

Юлія ТАРАНЕНКО,
 orcid.org/0000-0002-1861-9720
 кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та методики навчання мистецьких дисциплін
 Бердянського державного педагогічного університету
 (Бердянськ, Запорізька область, Україна) aspirant14ulianetta@gmail.com

ДОМІНАНТНІСТЬ РЕФЛЕКСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПАРАМЕТРАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

У статті розкрито суть професійної підготовки майбутніх учителів хореографії до розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів на основі активізації їх рефлексивної діяльності. Зроблено експрес-аналіз джерельної бази з досліджуваної теми, який дозволяє стверджувати, що рефлексія власної діяльності виступає джерелом новацій та розвитку, основою для перебудови самої людини, її індивідуальної свідомості.

Розглянуто професійну рефлексію майбутнього вчителя хореографії як самопізнання, оцінку й аналіз свого професійного «Я», пошук особистісного сенсу мистецько-педагогічної діяльності – від змісту окремих дій і вчинків до її суті, що забезпечують мотивацію професійного самовдосконалення і відповідно високий рівень професіоналізму.

Принагідно зазначимо, активізація рефлексивної діяльності майбутнього вчителя хореографії містить у собі готовність діяти в ситуаціях з високим ступенем невизначеності, гнучкість у прийнятті рішень, прагненням до реалізації інновацій у мистецько-педагогічній діяльності, постійну спрямованість на пошук нестандартних засобів розв'язання професійних задач, уміння переосмислювати свій професійний і особистісний досвід.

У процесі експериментального навчання нами спеціально моделювалися педагогічні ситуації, які розв'язувалися за допомогою системи хореографічно-творчих завдань під час педагогічної практики, самостійної та науково-дослідної роботи, самоосвіти.

Виконання майбутніми вчителями хореографії розроблених хореографічно-творчих завдань сприяло активізації рефлексивної діяльності в параметрах їх професійної підготовки.

Узагальнено, що під час експериментального навчання особливого значення надавалось формуванню вмінь моделювати й проводити заняття хореографії з молодшими школярами з метою розвитку їх художньо-творчих здібностей, а також здатності здійснювати рефлексію педагогічної діяльності.

Ключові слова: підготовка майбутніх учителів хореографії, художньо-творчі здібності молодших школярів, рефлексивна діяльність, хореографічно-творчі завдання.

Juliya TARANENKO,
 orcid.org/0000-0002-1861-9720
 Candidate of Pedagogic Sciences,

Senior Lecturer at the Department of the Theory and Methodology of Teaching the Art Disciplines
 Berdyansk State Pedagogical University
 (Berdyansk, Zaporizhia region, Ukraine) aspirant14ulianetta@gmail.com

DOMINANCE OF REFLEXIVE ACTIVITY IN PARAMETERS OF VOCATIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF CHOREOGRAPHY

In article it is opened an essence of vocational training of future teachers of choreography to development of artly creative abilities of younger school students on the basis of activation of their reflexive activity. It is made the express analysis of source database on investigated subjects which allows to claim that the reflection of own activity acts as a source of innovations and development, a basis for reorganization of the person, his or her individual consciousness.

The professional reflection of the future choreography teacher as self-knowledge, evaluation and analysis of his / her professional self is considered, the search for personal meaning of artistic and pedagogical activity - from the content of individual actions and actions to its essence, which provide motivation for professional self-improvement and a correspondingly high level of professionalism.

It should be noted that the activation of the reflexive activity of the future choreography teacher involves a willingness to act in situations with a high degree of uncertainty, flexibility in decision-making, the pursuit of innovation in the arts and pedagogical activities, constant focus on finding non-standard, professional and personal experience.

In the process of experimental training, we specifically modeled pedagogical situations, which were solved with the help of a system of choreographic and creative tasks during pedagogical practice, independent and research work, and self-education.

Performance by future teachers of choreography of the creative tasks developed choreographic promoted activation of reflexive activity in parameters of their vocational training.

Generally what during experimental training of special value was provided to formation of abilities to model and give choreography classes with younger school students for the purpose of development of their artly creative abilities and also ability to carry out a reflection of pedagogical activity.

Key words: training of future teachers of choreography, artly creative abilities of younger school students, reflexive activity, choreographic creative tasks.

Постановка проблеми. У зв'язку з оновленням вітчизняної вищої мистецько-педагогічної освіти набуває актуальності проблема підготовки майбутніх учителів хореографії, здатних працювати з учнями початкової ланки як у шкільних, так і позашкільних закладах освіти. Хореографічна діяльність є синтезом фізичного та естетичного розвитку молодших школярів і позитивно впливає на збереження їхнього здоров'я, задоволення художньо-творчих потреб, сприяє вихованню національної свідомості тощо.

У контексті зазначеного важливого значення набуває осучаснення підготовки майбутніх учителів до організації хореографічної діяльності молодших школярів з урахуванням їх психологічних та індивідуально-вікових особливостей, а також усвідомлення того факту, що цей процес буде ефективним за умови всебічного розвитку кожної особистості як унікальної, наділеної неповторними рисами. Формування позитивного ставлення до рефлексивної діяльності, уміння аналізувати та прогнозувати результати її впливу на учнів значно підвищують професійну компетентність студентів, додають впевненості в собі, дозволяють самостійно переборювати труднощі, сприяють створенню довгострокових програм життєдіяльності й професійного самовдосконалення.

Аналіз досліджень. Вивчення джерельної бази з досліджуваної проблеми дозволяє констатувати багатоаспектність її вивчення, де чільне місце посідає аналіз рефлексивної діяльності особистості з позицій філософської, психологічної та педагогічної науки. Поняття «рефлексія» активно розглядалося вітчизняними психологами й педагогами (А. Бізяєва, А. Бодальов, В. Давидов, А. Зак, Ю. Кулюткін, А. Маркова, М. Марусинець, Л. Мітіна, Г. Сухобська, Л. Подимова, В. Сластьонін та ін), які зазначали, що рефлексія власної діяльності виступає джерелом новацій та розвитку, основою для перебудови самої людини, її індивідуальної свідомості. Особистість, яка вміє рефлексувати, звернена до культури, здатна на перетворювальну діяльність і саморозвиток. Рефлексія – це шлях до самого себе (Краєвський, 2006: 184).

Професійна рефлексія майбутнього вчителя хореографії є самопізнанням, оцінкою й аналізом свого професійного «Я», пошуком особистісного сенсу мистецько-педагогічної діяльності – від змісту окремих дій і вчинків до її суті, що забезпечують мотивацію до самовдосконалення і, відповідно, високий рівень професіоналізму.

Активізація рефлексивної діяльності майбутнього вчителя хореографії передбачає «реф-

лексивний вихід» за межі основної діяльності, готовність діяти в ситуаціях з високим ступенем невизначеності, гнучкість у прийнятті рішень, прагнення до реалізації інновацій у мистецько-педагогічній діяльності, постійну спрямованість на пошук нестандартних способів розв'язання професійних задач, уміння переосмислювати особистісний досвід, що й зумовлює актуальність обраної нами теми.

Мета статті – розкрити суть професійної підготовки майбутніх учителів хореографії до розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів на основі активізації їхньої рефлексивної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Активізація рефлексивної діяльності студентів-хореографів у процесі хореографічної діяльності передбачає формування в них здатності здійснювати само-рефлексію, прагнення до самовдосконалення та самоаналізу в процесі мистецько-педагогічної діяльності в системі шкільної та позашкільної освіти.

Організація педагогічної практики дозволяє здійснити перехід від квазіпрофесійної навчально-пізнавальної діяльності студентів, яка спеціально створювалась викладачем під час навчання у ЗВО за допомогою моделювання педагогічних ситуацій, до безпосереднього розв'язання майбутніми вчителями професійних завдань у реальному освітньому процесі, що були спрямовані на оволодіння професійно-творчими вміннями. Механізмом реалізації таких умінь виступає здатність майбутніх вчителів моделювати й проводити уроки на основі застосування інноваційних технологій у хореографічній освіті, а також рефлексія власної педагогічної діяльності.

Наше експериментальне навчання було спрямоване на розвиток здатності майбутніх учителів хореографії здійснювати рефлексивну діяльність та здійснювалося на базі Бердянського державного педагогічного університету.

Відтак експериментальне дослідження передбачало розвиток умінь майбутніх педагогів обмірковувати план уроку хореографії спочатку під час його моделювання, а потім вже аналізувати за результатами проведення, що допомагало виробляти власний стиль педагогічної діяльності, виявляти перспективи професійного вдосконалення, сприяв становленню творчої індивідуальності студентів-хореографів.

Важливою формою позааудиторної роботи з майбутніми вчителями хореографії, яка сприяє підвищенню рівня професійної діяльності, розвитку інтелектуальних та творчих здібностей, про-

фесійних якостей педагога є педагогічна практика у закладах загальної середньої освіти та поза-шкільних освітніх закладах.

Проходження педагогічної практики допомагає студентам глибше усвідомити специфіку професійної діяльності. Вона покликана навчити студентів поєднувати теоретичні та методичні знання з уміннями й навичками, набутими під час навчання в педагогічному ЗВО, визначити їх готовність до самостійної педагогічної праці.

Особливим є те, що педагогічна практика майбутніх учителів хореографії здебільшого відрізняється своїм змістом, який носить творчий характер, порівняно з іншими напрямками підготовки. Оскільки кожен етап практики вимагає активної творчості, яка виражається у застосуванні інноваційних методів навчання у процесі вивчення танцювального мистецтва, підготовці хореографічно-виховних заходів, в участі в хореографічних фестивалях тощо.

Отже, педагогічна практика відіграє системоутворюючу роль з-поміж інших форм навчальної роботи в процесі підготовки майбутніх учителів хореографії, оскільки дозволяє здійснити перехід від моделювання квазіпрофесійної навчально-пізнавальної діяльності до безпосереднього розв'язання професійних завдань у реальному навчальному процесі.

Ми повністю поділяємо думку О. Мартиненко, яка стверджує необхідність неперервної педагогічної практики, оскільки коротка терміновість уже не виправдовує свого призначення в організації освітнього процесу ЗВО (Мартиненко, 2015: 176). Щоб сформувати мотиваційну, наголошує І. Соколова, готовність до професійної діяльності, прищепити студентіві інтерес до самопізнання та творчого пошуку, треба створити навколо нього постійне освітнє середовище (Соколова, 2003: 218).

Ми розглядаємо педагогічну практику як незамінний засіб активізації професійного саморозвитку майбутнього вчителя хореографії, що передбачає його подальше самовдосконалення на основі вмілої організації художньо-творчого процесу навчання хореографії молодших школярів. Так, у процесі експериментальної роботи нами складено та апробовано хореографічно-творчі завдання для студентів на різні види практики, наведемо приклади:

Навчальна практика в дитячих хореографічних колективах (II курс) – хореографічно-творчі завдання:

1. Проаналізувати хореографічне заняття для молодших школярів та роботу педагога з розвитку їхніх художньо-творчих здібностей.

2. Розробити серію завдань для розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів на хореографічних заняттях. Провести їх як фрагмент хореографічного заняття.

3. Здійснити самооцінку власної діяльності з розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів на заняттях із хореографії.

4. Підготувати та провести творчий конкурс хореографічної майстерності «Я в хореографічному образі» для дітей молодшого шкільного віку.

Виробнича практика в оздоровчих таборах (III курс) – хореографічно-творчі завдання:

1. Підготувати та провести навчально-розважальний захід із використанням засобів естетотерапії.

2. Розробити та провести з дітьми молодшого шкільного віку творчо-хореографічні ігри.

3. Проаналізувати власну художньо-творчу хореографічну діяльність. Визначити недоліки.

Виробнича практика в дитячих хореографічних колективах (IV курс) – хореографічно-творчі завдання:

1. Визначити рівень розвитку художньо-творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку.

2. Розробити хореографічне заняття з метою розвитку художньо-творчих здібностей дітей, використовуючи сучасні інноваційні технології (з урахуванням структури художньо-творчих здібностей, особливостей організації художньо-творчої хореографічної діяльності дітей та рівня розвитку художньо-творчих здібностей дітей).

3. Провести інноваційне заняття з хореографії для дітей молодшого шкільного віку (додаючи засоби естетотерапії мистецтвом).

4. Проаналізувати проведене хореографічне заняття. Вказати на недоліки (якщо вони є). Описати шляхи їх подолання. Що б Ви змінили, якщо б ще раз проводили це заняття?

Наведемо приклад виконання хореографічно-творчих завдань майбутніми вчителями хореографії у процесі педагогічної практики.

Під час навчальної педагогічної практики в дитячому хореографічному колективі (зразковий ансамбль сучасного танцю «Modern dance styli», м. Запоріжжя) на II курсі студентки Катерина С. й Анастасія Т. виконували таке професійно-творче завдання «Уяви собі, що ти...» з молодшими школярами, де у вступній частині під час розігріву по колу намагалися передати суть образу, розвивати творчу уяву, фантазію та інтерес. Завдання «Ігровий сніданок» проводилося практикантами хореографії в основній частині з метою розвитку творчого вираження своїх почуттів та емоцій у танці. У заключній частині студенти запропону-

вали молодшим школярам завдання «Коло імпровізації», яке передбачало демонстрацію своїх художньо-творчих здібностей у процесі виконання сольної імпровізації. Під час самооцінки студентки були задоволені своїми досягненнями, вони раділи, що творчі завдання виконували всі молодші школярі, їм вдалося під час сольної імпровізації дітей спрямовувати та допомагати вчасно включитися в творчий процес, сором'язливим майбутні вчителі хореографії допомагали власним прикладом або стаючи з ними у пару.

На IV курсі педагогічна практика в дитячих хореографічних колективах включала розробку та проведення хореографічних занять для молодших школярів з метою розвитку їх художньо-творчих здібностей. Так, студенти-практиканти, самостійно обираючи тематику, розробляли та проводили сюжетні хореографічні заняття та уроки. Важливо відзначити заняття Дмитра Є., Марії К., Дарії П. та ін. тим, що обрано вдалі сюжети та творчі завдання. Так, хореографічне заняття для молодших школярів «На морському дні», проведене під час практики в Народному ансамблі естрадного танцю «МарЛен» м. Бердянськ (керівник – заслужений працівник культури, доцент О. Мартиненко), передбачало розширення уявлення дітей про мешканців моря, виконання імітаційних рухів, підтримку самостійності й творчої ініціативи, розвиток уяви під час виконання вправ імпровізаційного характеру. Під час методичної практики в загальноосвітній школі Маргарита Т. та Марія Ш. розробили та провели інтегровані уроки в початковій школі на тему «Країна казок», які включали види естетотерапії мистецтвом (ігротерапію, фототерапію, синтез математики та хореографії).

Таким чином, виконання студентами запропонованих хореографічно-творчих завдань на різних видах практики сприяло закріпленню та поглибленню їх знань про індивідуально-вікові особливості розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів у процесі хореографічної діяльності, а також формуванню умінь моделювати й проводити заняття з хореографії в шкільних і позашкільних закладах освіти, здійснювати рефлексію власної діяльності.

Особливої уваги під час експериментального навчання надавалося організації самостійної роботи студентів, оскільки однією з найбільш характерних рис кредитно-трансферної системи є перенесення центру навчання під час підготовки майбутнього вчителя хореографії з аудиторних форм на позааудиторні (самостійні), що в свою чергу сприяє формуванню уміння вчитися,

оскільки об'єктивно піднімає статус студента як суб'єкта освітньої діяльності, підвищує його відповідальність за результати навчання, самоорганізацію власної освіти.

Самостійна діяльність, наближена до наукового осмислення, повинна бути індивідуалізованою з урахуванням рівня творчих можливостей студента, його навчальних здобутків, інтересів, пізнавальної активності. Організація самостійної роботи майбутніх учителів хореографії, як зазначає Т. Благова, має носити творчий і пошуковий характер, спрямовуватися на постійну самоосвіту та самовдосконалення. Дослідниця наголошує, що для реалізації визначених навчальною програмою завдань потрібна систематична робота студентів-хореографів над поглибленням власного рівня знань та вмінь, яка включає: аналіз навчально-методичних посібників, підручників; складання танцювальних комбінацій; повторення та відпрацювання тренувальних вправ і танцювальних рухів з метою глибшого їх засвоєння; удосконалення технічної та виконавської майстерності; відвідування різних мистецьких заходів, концертів хореографічних колективів; використання комп'ютерних інформаційних ресурсів, перегляд навчальних відеофільмів (Благова, 2010: 73).

У процесі нашого дослідження самостійна робота використовувалася як організаційна форма навчання, яка передбачала поглиблене вивчення майбутніми вчителями хореографії теоретичного та практичного матеріалу, вдосконалення професійних умінь та навичок, сформованих під час аудиторних занять, виконання хореографічно-творчих завдань, балетмейстерську роботу, тобто як різновид позааудиторної навчальної роботи, що сприяє формуванню професійного інтересу та базується на прагненні до організації хореографічного навчання молодших школярів із метою розвитку їхніх художньо-творчих здібностей.

Розкриємо більш детально технологію організації самостійної роботи майбутніх учителів хореографії з використанням хореографічно-творчих завдань.

Як приклад наведемо зразки хореографічно-творчих завдань, які безпосередньо реалізовувалися в ході опрацювання дисципліни «Теорія і методика сучасного танцю» (III курс, V семестр):

1. Підготуйте відеопрезентацію на тему «Розвиток художньо-творчих здібностей молодших школярів засобами сучасного танцю».
2. Створіть сольний танцювальний етюд з використанням елементів імпровізації.
3. Змодельуйте постановку танцювальної композиції для дітей молодшого шкільного віку, яка

має ігровий початок і включає елементи імпровізації.

4. Запропонуйте серію завдань для розвитку творчої імпровізації молодших школярів.

5. Підготуйте імпровізаційні творчі завдання для молодших школярів з метою діагностики рівня розвитку їх художньо-творчих здібностей.

6. Розробіть та презентуйте фрагмент уроку з джаз-модерн танцю для дітей молодшого шкільного віку з використанням засобів естетотерапії.

7. Змоделуйте урок джаз-модерн танцю на основі сюжету та групової імпровізації для дітей молодшого шкільного віку.

Ефективність самостійної роботи залежала від активності студентів-хореографів, сформованості професійної спрямованості, рівня розвитку пізнавального інтересу, а також умінь самостійно працювати з літературою, електронними інформаційними ресурсами, налаштовувати себе на творчий процес.

Поточний контроль за виконанням самостійних завдань здійснювався під час практичних занять у процесі демонстрації студентами техніки виконання та методики викладання танцювальних рухів, імпровізації, практичному відкритому показі, презентації, відеоматеріалів самостійно створених танцювальних композицій, уроків, постановок, а також у відведений викладачем час шляхом перевірки практичних завдань, конспектів, усних відповідей студентів.

Наведемо приклади виконання запропонованих завдань самостійної роботи студентами-хореографами.

Так, до завдання із самостійної роботи з дисципліни «Теорія і методика сучасного танцю» майбутні вчителі хореографії підійшли дуже творчо. Студенти розробили різноманітні імпровізаційні творчі завдання для дітей молодшого шкільного віку з метою діагностики рівня розвитку їх художньо-творчих здібностей. Так, Ярослава К. (III курс) запропонувала наступні завдання: «Рухи із зав'язаними очима», «Гарний настрій», «Групове дзеркало». Діана Б. (III курс) розробила завдання такі, як «Танок стихій», «Повільний рух», «Слідкуй за мною», «Книга». Анастасія П. (III курс) всі завдання об'єднала в один сюжет та назвала серію вправ «Картина моєї фантазії».

Виконуючи завдання із самостійної роботи з дисципліни «Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом» стосовно розробки репертуарного плану для учнів початкових класів з включенням імпровізаційних моментів, студенти-хореографи враховували індивідуально-вікові особливості дітей та їх інтереси. Дуже ціка-

вими пропозиціями танцювальних постановок для молодших школярів стали наступні: «Шалений водій», «Бешкетний хор», «Лічилочка», «Сюїта дитячих ігор», «Ми маленькі діти», «Лінь-тяєво» та інші.

Отже, виконання майбутніми вчителями хореографії розроблених завдань для самостійної роботи сприяло активізації їх рефлексивної діяльності в параметрах професійної підготовки.

Особливого значення в процесі експериментального навчання набула організація науково-дослідної роботи студентів, яка передбачала написання курсових робіт з теорії та методики роботи з дитячим хореографічним колективом, опублікування тез і статей, студентських наукових робіт, участь у наукових гуртках тощо. Цей аспект професійної підготовки суттєво поглибив знання студентів про суть художньо-творчих здібностей та особливості їх розвитку в процесі навчання хореографії, навчив самостійно працювати, сприяв розвитку наукового світогляду, формуванню власної методологічної культури, самостійності наукового пошуку в галузі хореографічної освіти.

Так, під час написання курсових робіт викладачі здійснювали консультування студентів, звертаючи особливу увагу на вимоги до аналізу літератури, опис практичного матеріалу, який необхідно використати залежно від теми дослідження; до методики проведення педагогічного експерименту; його оформлення. Студенти постійно залучалися до роботи в мережі Інтернет-ресурсів, що значно розширювало джерельну базу як вітчизняної дидактичної і методичної літератури, так і зарубіжної.

У процесі експериментального навчання проводилися засідання наукового гуртка: «Традиційні та інноваційні методики розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів у процесі хореографічної діяльності», мета якого полягала в оволодінні та вдосконаленні знань та вмінь із розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів, вивченні традиційних та інноваційних методик роботи з дітьми молодшого шкільного віку та розвитку їх художньо-творчих здібностей, розробці студентами творчих завдань на імпровізацію та конспектів уроків, апробації їх на заняттях гуртка.

Під час роботи гуртка кожен майбутній вчитель хореографії – член гуртка працював над своєю проблемною темою, після закінчення ним було опубліковано наукові тези у збірнику студентських праць. Виконання таких досліджень розширювало світогляд студентів-хореографів, формувало їхні переконання, навички інформа-

ційного пошуку, сприяло розвитку самостійного мислення, тренувало пам'ять, здатність до аналізу та узагальнення.

Під час професійної підготовки майбутніх учителів хореографії особливе значення надавалося організації майстер-класів – сучасній формі проведення навчального тренінгу-семінару для відпрацювання практичних навичок за різними методиками і технологіями з метою підвищення професійного рівня і обміну передовим досвідом учасників, розширення кругозору й залучення до новітніх галузей знання. Безперервний контакт, індивідуальний підхід до кожного слухача – ось те, що відрізняє майстер-класи від всіх інших форм і методів навчання. До участі в майстер-класах запрошуються кращі фахівці в області, що вивчається, з метою передачі студентам творчого педагогічного досвіду та його технічної майстерності. У процесі таких занять майбутні педагоги мають можливість ознайомитися з різними формами подачі матеріалу, сформуванню уявлення про поліваріативність методик проведення занять, здійснити їх порівняльний аналіз, узагальнення, визначити шляхи формування власної методики викладання хореографії з урахуванням передового педагогічного й хореографічного досвіду (Кремень, 2008: 505).

Успішне засвоєння теми майстер-класу відбувається на основі продуктивної діяльності всіх учасників освітнього процесу. Так, наприклад, із метою активного залучення майбутніх учителів хореографії до рефлексивної діяльності в параметрах їх професійної підготовки нами було проведено майстер-клас «Джаз-модерн танець як засіб художньо-творчого розвитку дітей молодшого шкільного віку» для студентів-хореографів, педагогів та вчителів хореографії, на якому передавався десятирічний педагогічний досвід роботи з молодшими школярами у Народному ансамблі естрадного танцю «Мар'єн» (м. Бердянськ, Центр дитячо-юнацької творчості). Учасники майстер-класу вивчали урок з джаз-модерн танцю, спрямований на творчість молодших школярів, а саме розвиток їх художньо-творчих здібностей.

Викладач-майстер розкрив студентам та молодим учителям авторську систему навчально-виховної хореографічної роботи з молодшими школярами з метою розвитку їх художньо-творчих здібностей. Майстер-клас відображав уміння майстра проектувати успішну діяльність, сприяв зростанню їх педагогічної майстерності за умов рефлексії власного педагогічного досвіду.

Самоосвіта – найбільш продуктивна та дієва форма підвищення рівня професійної майстерності, яка полягає в самостійному пошуку пізнавальної інформації з різних джерел. З метою самоосвітньої діяльності майбутніх учителів хореографії з проблеми розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів нами створено персональний блог (особисту сторінку) у мережі Інтернет з власного 14-річного досвіду роботи з дітьми молодшого шкільного віку з метою їх художньо-творчого розвитку. У блог включено опис теоретичного обґрунтування досвіду, практичне описання, презентація досвіду роботи, відео фрагменту уроку (Тараненко, 2016). Завдяки даному виду роботи майбутні вчителі хореографії могли користуватися запропонованими конспектами уроків, вивчати комбінації, спрямовані на розвиток художньо-творчих здібностей тощо.

Висновки. Становлення рефлексивної діяльності в параметрах професійної підготовки майбутніх учителів хореографії здійснювалось у процесі педагогічної практики, організації самостійної роботи, науково-дослідної діяльності та участі в майстер-класах майбутніх учителів хореографії. Специфіка такої підготовки полягала в тому, що студенти вчилися самостійно виокремлювати професійні задачі й аналізувати проблемні ситуації, а також знаходити шляхи розв'язання. Відтак усе це сприяло розвитку професійно-творчих умінь, механізмом реалізації яких виступала здатність майбутніх фахівців моделювати та проводити уроки хореографії для молодших школярів із метою розвитку їхніх художньо-творчих здібностей та здійснювати рефлексію мистецько-педагогічної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Благова Т. О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир : ЖДУ, 2010. Вип. 50. С. 72–76.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Краевский В. В., Бережнова В. В. Методология педагогики: новый этап. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 400 с.
4. Мартиненко О. В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів хореографії в умовах вищого навчального закладу. *Проблеми підготовки сучасного вчителя* : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / ред. кол. : Безлюдний О. І. та ін. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. Ч. 2. Вип. 12. С. 165–174.
5. Марусинець М. М. Рефлексивна парадигма в координатах модернізації підготовки психологів. *Наука і освіта* : науково-практичний журнал. 2016. № 10. С. 82–87.

6. Соколова І. В. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями : монографія / ред. С. О. Сисоєвої. Маріуполь : АРТ-ПРЕС, 2008. 400 с.

7. Тараненко Ю. П. Блог «Розвиток художньо-творчих здібностей у процесі хореографічної діяльності». URL : <http://juliamarlenbrcom.blogspot.com/>.

REFERENCES

1. Blahova T. O. Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv-khoreohrafov u systemi pedahohichnoi osvity. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. [Features of professional training of future teachers-choreographers in the system of pedagogical education. Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University]. Zhytomyr : ZhDU, 2010. Vyp. 50. S. 72–76. [in Ukrainian].

2. Entsyklopediia osvity / Akad. ped. nauk Ukrainy; hol. red. V. H. Kremen. [Encyclopedia of Education / Acad. ped. Sciences of Ukraine; Goal. ed. V. G. Kremin]. K. : Yurinkom Inter, 2008. 1040 s. [in Ukrainian].

3. Kraevskiy V. V., Berezhnova V. V. Metodolohiya pedahohyky: novyi etap. [Pedagogy methodology: a new stage]. M. : Yzdatelskyi tsentr «Akademyia», 2006. 400 s. [in Russian].

4. Martynenko O. V. Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv khoreohrafii v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia* : zb. nauk. prats Umanskooho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny / red. kol. : Bezliudnyi O. I. ta in. [Formation of professional competence of future choreography teachers in higher education. *Problems of modern teacher preparation* : coll. of sciences. of Pavel Tychyna Uman State Pedagogical University / Ed. qty. : Bezliudnyi O. I. and others]. Uman : FOP Zhovtyi O. O., 2015. Ch. 2. Vyp. 12. S. 165–174. [in Ukrainian].

5. Marusynets M. M. (2016) Refleksyvna paradyhma v koordynatakh modernizatsii pidhotovky psykholohiv. *Nauka i osvita* : naukovo-praktychnyi zhurnal. [Reflective paradigm in the coordinates of the modernization of training psychologists. *Science and education* : a scientific and practical journal]. № 10. S. 82–87. [in Ukrainian].

6. Sokolova I. V. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia-filoloha za dvoma spetsialnostiamy : monohrafiia / red. S. O. Sysoievoi. [Professional training of the future philology teacher in two specialties : monograph / ed. S. O. Sysoeva]. Mariupol : ART-PRES, 2008. 400 s. [in Ukrainian].

7. Taranenko Yu. P. Bloh «Rozvytok khudozhno-tvorchykh zdibnostei u protsesi khoreohrafichnoi diialnosti». [Blog «Development of artistic and creative abilities in the process of choreographic activity». URL: <http://juliamarlenbrcom.blogspot.com/> [in Ukrainian].